

Odpowiedź: Nie, nie wiedziałem.

Pytanie: Czy pan nie spotykał jego żony?

Odpowiedź: Widziałem kobietę, ale nie wiem, czy to żona, czy nie.

Pytanie: Przy panu znaleziono rozmaite rękopisy. Czy to pańskie, czy pańskiego brata?

Odpowiedź: Brata.

Pytanie: Czy pan je zawsze nosił przy sobie? Dlaczego były u pana? Dlaczego pan trafił do Paszkowskiego?

Odpowiedź: Nie wiedziałem co to za papiery i chciałem odnieść je ojcu, który miał jechać do Petersburga, aby je odwiózł do brata.

Pytanie: Czy do Paszkowskiego pan trafił po drodze?

Odpowiedź: Tak, po drodze.

Pytanie: Czy te rękopisy zostawił pański brat, kiedy odjeżdżał do Petersburga?

Odpowiedź: Nie wiem, znalazłem je u siebie na stole. Zobaczyłem, że je pisał brat, i przypuszczałem, że to papiery brata.

Pytanie: A nie tak, że brat, wyjeżdżając, powiedział: «Przechowaj je» i pozostawił panu.

Odpowiedź: Nie.

*Oskarżony Uljanow*¹⁾: Pod jakim adresem kazał panu Gnatowski wysłać telegram?

Świadek Piłsudski: Pod adresem brata.

Pytanie: Tak panu powiedział? Czy to było w obecności Goworuchina?

Odpowiedź: Tak.

Pytanie: I prosił wysłać natychmiast?

Odpowiedź: Prosił wysłać nazajutrz.

PROŚBA O PRZENIESIENIE Z KIREŃSKA NA SACHALIN

Podanie to, ogłoszone po raz pierwszy przez M. B. Lepeckiego w dzienniku «Kurjer Poranny» nr 14 z 14. I. 1934, władze załatwiły odmownie. Niezależnie od tego w sierpniu 1890 J. Piłsudskiego przeniesiono do Tunki.

Do Jego Ekscelencji Pana Ministra Spraw Wewnętrznych administracyjnego zesłańca politycznego — prośba.

¹⁾ Uljanow Aleksander — starszy brat Włodzimierza Uljanowa (Lenina), jeden z kierowników Frakcji Terorystycznej Narodnej Woli, w wyniku procesu skazany na śmierć i wraz z 5 towarzyszami stracony 20. V. 1887.

Byłem zesłany administracyjnie do miasta Kireńska w 1887 r., w tym samym czasie brat mój, Bronisław, był zesłany do ciężkich robót na wyspę Sachalin. Wiedząc, że bratu memu, jak i mnie, ciężko żyć osobno, chciałbym pozostałe mi jeszcze do końca terminu zesłania trzy lata przebyć razem z nim. Z tego powodu mam zaszczyt prosić Waszą Ekszelencję o przeniesienie mnie na wyspę Sachalin, do wsi Rykowskoje, gdzie mój brat obecnie się znajduje. Jednocześnie mam zaszczyt prosić o przeniesienie mnie na rachunek skarbu, ponieważ na przejazd takiej wielkiej przestrzeni potrzeba dużo pieniędzy, a ja ich nie mam.

23 września ¹⁾ 1888 roku, miasto Kireńsk, Irkuckiej gubernii.

J. Piłsudski.

KORESPONDENCJA Z «PRZEDŚWITU» Z MARCA 1893 R.

(nr 3, str. 20—21)

«Przedświt» był organem polskiej emigracji socjalistycznej z zaboru rosyjskiego. Wychodził pierwotnie (od października 1879 do 15 sierpnia 1881) pod nazwą «Równość». Wydawano go początkowo w Genewie, później — od 1891 do 1902 — w Londynie. Jako wydawnictwo emigranckiej grupy Walka Klas «Przedświt» stał ideowo najbliższą krajowej organizacji socjalno-rewolucyjnej Proletariat. W Londynie, kierowany przez Stanisława Mendelzona, był w latach 1891—1893 kuźnicą nowego, niepodległościowego programu socjalizmu polskiego. Po zjeździe paryskim, prowadzony aż do końca 1897, kiedy redakcję jego objął Leon Wasilewski, przez dra Witolda Jodkę, stał się — od maja 1893 — organem Związku Zagranicznego Socjalistów Polskich, zaś od stycznia 1900 — organem P. P. S. Jako taki wychodził w Londynie do końca 1902, po czym, przeniesiony do kraju, ukazywał się w Krakowie (1903—1912), we Lwowie (1913—1914), wreszcie w Warszawie (1916 i 1918). Kolejno był dwutygodnikiem i tygodnikiem, miesięcznikiem, później znowu dwutygodnikiem i tygodnikiem, aż się od roku 1893 ustalił jako miesięcznik.

Po powrocie z zesłania Józef Piłsudski rozpoczyna swą działalność publicystyczną w «Przedświcie», który dochodził stale do zaboru rosyjskiego drogą kontrabandy. Od zeszytu marcowego 1893 w «Przedświcie» ukazują się korespondencje, przeważnie podpisane Rom. (Romantyk?). Korespondencje te zjawiają się dość regularnie aż do grudnia 1894, w roku następnym ukazuje się jeszcze jedna, po czym urywają się zupełnie. Nie ma ich już w dalszych rocz-

¹⁾ Starego stylu (5 października).